

Církev Ježíše Krista svatých posledních dní

Vznik

Duchovním otcem mormonů (angl. The Church of Jesus Christ of latter days saints) byl Joseph Smith (1805 – 1844), kterému se již ve čtrnácti letech údajně zjeví Bůh Otec a Ježíš. Na jeho otázku, kterou z variant křesťanství si má zvolit mu sdělili, že se nemá přidávat k žádnému z nich, protože všechna jsou zkažená a mylná. Má stvořit nové, ale musí ještě několik let počkat.

Roku 1823 měl další zjevení – zde bych si dovolil citovat Zdenka Vojtíška¹:

Ukázka z Drahocenné perly, knihy Josepha Smithe (přeloženo do češtiny roku 1939):

33. „Jmenoval mě jménem a pravil mi, že jest poslem, vyslaným ke mně z přítomnosti Boží a že se nazývá Moroni; že Bůh má pro mne úkol, jež jest mi vykonati, a že jméno mé bude známo v dobrém i zlém mezi všemi národy, kmeny a jazyky a jmenováno všemi v dobrém i ve zlém.“

34. „Mluvil o skryté knize, napsané na zlatých deskách a obsahující dějiny dřívějších obyvatel amerického kontinentu a zprávu o jejich původu. Pravil také, že ony desky obsahují plnost věčného evangelia, jak je zvěstoval Spasitel dřívějším obyvatelům.“

Anděl Moroni ještě dodal, že desky jsou zakopány v nedalekém kopci Cumorah, stát New York a v roce 1827 bylo Smithovy povoleno je vykopat. Společně s deskami byly uloženy i Urimm a Thumimm, dva kameny, které majiteli propůjčovaly jasnovidné schopnosti a jakési okuláry. To vše mělo Smithovy pomoci v překladu textu z desek, který připomínal egyptské hieroglyfy. Na překladu se Smithem spolupracovala jeho žena, soused Martin Harris a učitel Oliver Cowdery (oba později církev opustili). Po dokončení překladu si anděl desky a příslušenství opět odnesl. 6. dubna 1830 byla ve Fayette (stát New York) založena Církev Ježíše Krista, v čele se Smithem jako prvním starším a Cowderym jako druhým starším. Ve stejném roce vyšlo první vydání Mormonovy knihy.

Již roku 1829 se Smithovi a Cowderymu zjevil Jan Křtitel, který jim udělil áronské kněžství, načež se oba vzájemně pokřtili. Později se jim zjeví i Petr, Jakub a Jan, kteří jim udělili Malkisedekovo kněžství, které mají v této církvi dodnes zásadní roli.

¹ Vojtíšek, Zdeněk - Netradiční náboženství u nás, Dingir, Praha 1998, str. 43

V dalších letech rostl počet členů ale i opozice, mormoni se museli stěhovat do Ohia, Missouri, Illinois a nakonec do Utahu (1847).

Během těchto cest zažili největší rozmach zejména v Nauvoo, stát Illinois, kde Joseph Smith zastával současně funkci starosty města, vydavatele novin a velitele milice. V tomto městě byl také roku 1844 zavražděn, při čekání na soud (viz. níže). Po jeho smrti se do čela církve postavil Brigham Young, což vedlo k rozkolu v církvi a vzniku odštěpeneckého hnutí Reorganizované hnutí církve Ježíše Krista svatých posledních dní.

Od roku 1840 se rozvíjí misijní činnost církve, 1840 úspěšná misie do Anglie, kde bylo na víru obráceno několik tisíc lidí, kteří posléze přesídlili do Utahu. Do konce 19. století se sem přestěhovalo na 90 tisíc konvertitů.

Největší krizi zažila církev po roce 1862, kdy americká vláda přijala zákon proti mnohoženství. Brigham Young roku 1852 totiž na základě zjevení zavedl polygamii, což v letech 1884 – 1893 vedlo k uvěznění až 900 mormonů. Mezitím v roce 1887 kongres církve jakožto nelegální instituci rozpustil a veškerý její majetek byl zabaven, což mormony donutilo ke zrušení mnohoženství.

Joseph Smith

Joseph Smith je kontroverzní postavou – jeho současníci ho líčí jako „*notorického lháře, naprosto postrádajícího svědomí, vulgárního a oplzlého*“². To jsou ovšem slova jeho nepřátel, která představují protipól názoru stoupenců mormonismu. Pravda je nejspíše někde uprostřed.

Joseph Smith ml. se narodil roku 1805 v Sharonu, v kraji Windsor, ve státě Vermont Josephu Smithovi st. a Lucy Mack Smithové, později se přestěhovali do státu New York, konkrétně do města Manchesteru.

Pocházel z chudé rodiny, živil se jako „hledač pokladů“ - za peníze prozradil hledačům, kde naleznou poklad. K tomu mu pomáhaly různé okultní pomůcky, včetně kamenů, které byly podobny magickým kamenům z pozdějších let, kdy překládal Mormonovu knihu. Jeho věštby většinou končily neúspěchem, čímž si získal velké množství nepřátel, mj. i

² Barrett, David V. – Sekty, kulty & alternativní náboženství, IŽ s.r.o., Praha 1998, str. 76

svého pozdějšího tchána, Isaaca Halea, který sám prodělal na hledání pokladu a dokonce proti Smithovy později svědčil u soudu. Smith byl totiž svými zklamanými klienty roku 1826 obžalován z podvodu a shledán vinným, nicméně rozsudek není znám. O rok později se oženil s místní učitelkou, Emmou Haleovou, dcerou Isaaca Halea.

Hale Smithe považoval za podvodníka a arogantního povaleče³, ale neměl na výběr, protože zamilovaná dvojice na jeho názor moc nedala.

Jak narůstala moc mormonské církve, získával Smith kromě stoupců i silnou opozici – vrchol krize nastal v roce 1844, kdy byl zavražděn v Nauvoo.

Počátkem roku 1844 totiž v Nauvoo skupina dřívějších členů církve začala vydávat noviny Nauvoo Expositor, ve kterých napadaly mormonskou církev, ale i Smithe samotného. Na popud Smithe byla tiskárna tohoto listu zničena a každý výtisk Nauvoo Exposituru spálen, kvůli čemuž byl Smith obviněn a při čekání na soud zavražděn rozzuřeným davem, společně se svým bratrem Hyrumem.

Nauka

Základem církve je *Knihy Mormonova: Další testament Ježíše*. Vypráví o migraci jaderitského lidu (cca 2250 př. n. l.) a skupiny židů (cca 600 př. n.l.). Vůdce židů – Lehi měl dva syny – Nephi a Laman, z nichž se vyvinuly dvě skupiny- Lamanité byli zlí a Bůh je proklel, ztmavla jim kůže, stali se předchůdci domorodců. Po svém vzkříšení Ježíš navštívil Ameriku a kázal Nephitům, kteří byli kolem r. 428 n.l. vyhlazeni Lamanity a to ve státě New York, kde Smith později našel desky. Ty byly sepsány posledními Nephity – prorokem Mormonem a jeho synem Moronim.

Mezi literaturu, která je pro mormony primární patří i *Učení a smlouva* – kompilace zjevení, kterých se dostalo Josephu Smithovi a jeho nástupcům, nebo *Perla veliké ceny*, která mj. obsahuje Smithovy překlady Matoušova evangelia a výtah z *Historie Proroka Josepha Smithe*, ve které se popisuje původ Knihy Mormonovy. Spis *Slova Moudrosti přináší* výčet zákazů a omezení.

³ online, cit. 10.5.2005, dostupné z : www.lds-mormon.com/jsmith.shtml

Církev Ježíše Krista svatých posledních dní se navenek příliš neliší od ostatních křesťanských církví, kromě dvou bodů, které ji odlišují – pochopitelně věří, že Kniha Mormonova je slovo Boží (stejně jako Bible) a že Ježíš bude osobně vládnout na zemi a na americkém kontinentě bude mít své sídlo.

Mormonská nauka klade důraz na Spojené státy a jejich zvyklosti – je prezentována jako místo, kde se zrodilo to pravé náboženství a kterou si Ježíš vybral za své budoucí sídlo. Řeší rovněž sociální otázky - například černoši jsou potomci těch, kdo se v nebi zdrželi hlasování o budoucnosti planety Země.

Stejným způsobem „ospravedlňuje“ americkou politiku vůči indiánům, neboť jak už bylo řečeno, jsou to potomci kmene Lamanitů, které Bůh proklel. Je dost pravděpodobné, že „*mnoho lidí (...) bylo fascinováno mormonskými příběhy, které spojovaly jejich náboženské a vlastenecké citění.*“⁴

Od křesťanství je rovněž odlišuje víra v existenci duše ještě před narozením – na planetě, obíhající kolem planety Kolob má Bůh děti se svými ženami, jsou to duchovní bytosti bez těl. Pokaždé, když se někdo na Zemi narodí, jedna z těchto bytostí se usadí v tomto těle. Na množení těchto duch bytostí má podíl i tzv. věčný sňatek uzavíraný mezi mormonskými manželi, nutný pro vstup do třetího (nejvyššího) nebe. Tam mají šanci stát se bohy a plodit duchovní děti.

Dále stručně několik bodů mormonské nauky:

Spása je závislá na pěti věcech: 1. Víra v Krista 2. Pokání 3. Křest vodou 4. Přijetí Ducha svatého (podobné jako u letničních hnutí) 5. Vytrvat až do konce

Svatá trojice je v mormonském pojetí seskupením tří výrazných oddělených bytostí, přičemž Otec a Syn mají těla z masa a kostí a Duch Svatý je duchovní osobou.

Mezi mormonské zvláštnosti patří i *křest mrtvých* - např. zpětné pokřtění mrtvého dědečka, aby se dosáhlo jeho spásy. V Salt Lake City mají obrovskou kartotéku s genealogickými údaji, kterou využívají právě ke zpětnému spasení.

⁴ Barrett, David V. – Sekty, kultury & alternativní náboženství, IŽ s.r.o., Praha 1998, str. 76

Bůh nebyl na počátku dokonalý, byl to člověk. Dědičný hřích neexistuje, Ježíš ho vykoupil svou obětí, tím nás osvobodil od našich hříchů, pokud v něj ovšem věříme a dodržujeme jeho přikázání. I v nás je božské světlo, které můžeme probudit a stát se bohy.

Církev Ježíše Krista svatých posledních dní nese i mileniánské rysy – mormoni věří, že se Ježíš vrátí a bude vládnout, dokonce Smith určil i místo – Independence, Missouri, kde bude nový Sion.

Kladou důraz na morálku. Zákaz předmanželského sexu, manželské nevěry, homosexualita je nepřípustná. Vše, co povzbuzuje - tabák, alkohol, drogy, čaj, káva, coca-cola je zakázáno, maso se smí jen zřídka.

Hierarchie a odnože

V čele Církve Ježíše Krista svatých posledních dní stojí prezident (Prorok), v současnosti je to Gordon B. Hinckley. Společně se dvěma poradci tvoří 1. předsednictvo církve, které je hlavním řídicím orgánem.

Rada dvanácti apoštolů má stejné pravomoci jako prezident a spolu s ním se podílí na řízení chodu církve.

Knězem se může stát každý muž od 12 let, ženám není kněžská funkce povolena.

Druhy kněžství:

1. Áronovo kněžství (diákon, učitelé, kněží) – kněží tohoto typu smějí vykonávat kázání, křest a Večeři Páně.
2. Malkisedekovo kněžství (starší, sedmdesátníci, veleknězi, patriarchové, apoštolové) – poskytují duchovní požehnání.

Nejmenší mormonskou správní jednotkou je kongregace o 200 – 600 členech, vedená biskupem. Kongregace (maximálně deset kongregací) jsou slučovány do okrsku, vedeného okrskovým prezidentem, okrsky dále do oblastí.

Pro speciální obřady jsou vyhrazeny chrámy, kterých je 51 a jsou rozmístěny po celém světě, pro české mormony je nejbližší ve Freibergu v Německu.

Mormoni mají rovněž své vlastní vzdělávací instituce, asi nejznámější je Univerzita Brigham Younga.

Odbože mormonů

Církev Ježíše Krista svatých posledních dní má v současnosti více než 25 odboží, proto zde popíšu jen některé. Největší z nich je *Reorganizovaná církev Ježíše Krista svatých posledních dní*, která vznikla roku 1860 po spojení raných odštěpenců od mormonského hlavního proudu, v čele s potomky Josepha Smithe, teologicky se více blíží křesťanství.

Církev Kristova (Chrámový pozemek) – založena 1852 na protest proti Brigham Youngovi, který se stal prezidentem Církve Ježíše Krista svatých posledních dní. Základna tohoto hnutí je v Independence, Missouri, kde má být podle Smithových slov nové sídlo Ježíše. Odmítají polygamií a křest mrtvých.

Snaha o sjednocení řádu, Apoštolské jednotné bratrstvo – původně jedna církev, roku 1951 se rozštěpila na tyto dvě skupiny, obě jsou fundamentálně polygamní.

Církev, vzniklé z Apoštolského sjednoceného bratrstva – *Církev prvorozence plnosti času, Církev Božího beránka, Církev Ježíše Krista ve slavnostním shromáždění (dnes Sdružené národy Izraele)*.

Mormoni v ČR

Církev Ježíše Krista svatých posledních dní má téměř 12 miliónů stoupenců, z toho v České republice necelé 2000. Ústředí České misie se nachází v Praze na ulici Milady Horákové 85, Praha 7, misijním prezidentem je E. B. Morrell.

Mormoni mají své členy v ČR už od roku 1884.

Církev Ježíše Krista svatých posledních dní se poměrně intenzivně angažuje v otázkách sociální a humanitární pomoci – např. organizace LDS Charities, mormoni založili i nejstarší ženský spolek na světě – Pomocné sdružení žen.

Použitá literatura:

Barrett, David V. – Sekty, kultury & alternativní náboženství, IŽ s.r.o., Praha 1998

Kolektiv autorů – Malý slovník sekt: Sekty a nová náboženská hnutí v kontextu tradičních církví, Karmelitánské nakladatelství, Kostelní Vydří 1998

Vojtíšek, Zdeněk – Netradiční náboženství u nás, Dingir, Praha 1998

www.lds-mormon.com/jsmith.shtml

www.mormon.cz

www.mormon.org

1 online, cit. 10.5.2005, dostupné z : www.lds-mormon.com/jsmith.shtml

5 Vojtíšek, (str. 43)

3 online, cit. 10.5.2005, dostupné z : www.lds-mormon.com/jsmith.shtml

4Barett, str. 76